

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference**ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย
Extension Needs in Cassava Production of Farmers in Erawan District, Loei**ชนิดา เกตุแก้วเกลี้ยง (Chanida Ketkaewkliang)¹ เบนจามาศ อยู่ประเสริฐ (Benchamas Yooprasert)²ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (Paranee Tangwiwat)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (3) การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (4) ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมันสำปะหลัง ของเกษตรกร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย จำนวน 524 คน สุ่มตัวอย่างจำนวน 227 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.77 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.49 คน เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ทัศน. มีประสบการณ์ผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 8.81 ปี มีสื่อในหมู่บ้านจากผู้นำเกษตรกร มีสื่อในครอบครัวจากโทรทัศน์ โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลังจากแหล่งต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.87 คน ลักษณะถือครองที่ดินเป็นของตนเอง มีพื้นที่ผลิตเฉลี่ย 15.36 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 3822.78 กิโลกรัมต่อไร่ (2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังระดับมากที่สุด รองลงมาเกษตรกรสองในสามมีความรู้ในการผลิตระดับมาก และเกษตรกรส่วนน้อยมีความรู้ในการผลิตระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลัง เฉลี่ย 17.62 คะแนน (3) เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกมันสำปะหลังพันธุ์ระยอง 5 ปลูกดินร่วน มีการปรับปรุงดินก่อนปลูก ปลูกแบบขยกร่อง ไถเตรียมดินถึง 2 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดิน เก็บท่อนพันธุ์ไว้ปลูกเอง ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อ 1 ฤดูปลูก มีการกำจัดวัชพืช ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช 2 ครั้งต่อ 1 ฤดูปลูก เก็บเกี่ยวเมื่ออายุ 10 เดือน การขนส่งโดยรถอีแต่น ขนมันสำปะหลังในรูปหัวมันสด ขายที่ลานมันเส้นเอกชน (4) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านเนื้อหาการผลิตมันสำปะหลัง ด้านการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมการเกษตร และวิธีการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง (5) เกษตรกรโดยภาพรวมมีปัญหาการผลิตมันสำปะหลังระดับปานกลาง เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ การสนับสนุนภายหลังการส่งเสริม เนื้อหาการผลิตมันสำปะหลัง วิธีการส่งเสริมการเกษตร ข้อเสนอแนะเกษตรกรต้องการให้รัฐมีการประกันราคามันสำปะหลัง แนะนำวิธีการปรับปรุงดินก่อนปลูก และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแนะนำพันธุ์มีผลผลิตสูงเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ด้านทานโรคและแมลง

คำสำคัญ : ความต้องการการส่งเสริมการเกษตร ผู้ปลูกมันสำปะหลัง จังหวัดเลย¹ หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช² รองศาสตราจารย์ ดร.แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช yoobench@hotmail.com³ รองศาสตราจารย์ ดร.แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ptangwiwat@hotmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic social and economic status of cassava farmers, (2) knowledge of farmers in cassava production, (3) situations of cassava production by farmers, (4) agricultural extension needs of farmers, and (5) problems and suggestions of farmers for the cassava production. The population in this study was 524 cassava farmers in Erawan District of Loei Province; 227 samples were selected by using a random sampling methodology. The data were collected by interviewing the samples. The statistical methodology was used to analyze the data by computerized program including frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value, and standard deviation. The findings of this study were as follows: (1) most of the interviewed farmers were male, with average age of 47.77 years, educated at primary level; the average household member was 4.49 persons; and the average period of experience in cassava production was 8.81 years. They had received agricultural information from local leaders who were personal media in the community, and from television which was a kind of mass media; they had generally received information on cassava production from various sources at moderate level. The average farm labor was 2.87 persons; they owned farm land, the average cassava cultivating area was 15.36 rai (1 rai = 1,600 square meters); and the average cassava produce was 3,822.78 kg per rai. (2) The majority of farmers had knowledge of cassava production at the highest level, two-thirds of them had the knowledge at high level, and the minority of them had the knowledge at moderate level. They had overall knowledge of cassava production at average 17.62 marks. (3) Most of farmers had used Rayong 5 variety in loose soil, fertilized the soil before planting, cultivated them in raised bed, and prepared the soil by plowing it twice. Most of them did not analyze the soil first. They kept the rooting stocks for planting, applied 15-15-15 fertilizer formula twice per one production season, chemical weed control twice per one production season, harvested them at the age of ten months. They transported the produces by their trucks, and they usually distributed the produces in the form of fresh cassava at private marketplaces. (4) most of the farmers needed the extension of cassava production listing from the most to the least important issues as follows: knowledge/contents of cassava production, the support after extension, and extension methods for cassava production. Hence, (5) the farmers had overall problems on cassava production at moderate level listing from the most to the least important issue as follows: the support after extension, knowledge/contents of cassava production, and extension methods for cassava production. They suggested that the government should have the price guarantee of the selling price of the cassava produce and should advise them how to fertilize the soil before planting. Furthermore, the related government agencies should introduce cassava variety which could produce high production, was suitable for the area conditions, and could resist diseases and insects.

Keywords: Agricultural extension needs, Cassava farmer, Loei Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจที่เกษตรกรนิยมปลูกกันมาก เพราะเป็นพืชทนแล้ง ปลูกง่าย ใช้ปัจจัยการผลิตน้อย สามารถให้ผลผลิตได้แม้ในบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ผลผลิตมันสำปะหลังภายในประเทศเกือบทั้งหมดใช้ในอุตสาหกรรม ทำกลางสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกที่ผันผวนในช่วงปีที่ผ่านมา ประกอบกับนโยบายสนับสนุนสินค้าเกษตรภายในประเทศ อาทิ ข้าว ได้ส่งผลกดดันต่อสินค้าเกษตรของไทย แต่มีสินค้าเกษตรของไทยรายการหนึ่งที่ยังคงมีแนวโน้มการเติบโตที่ดีสวนกระแสกับสินค้าเกษตรอื่น คือ “มันสำปะหลัง” ที่นับเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทย เนื่องจากเป็นทั้งพืชอาหารและพืชพลังงาน สามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ตั้งแต่ใบจนถึงราก เพื่อบริโภคเป็นอาหารมนุษย์และอาหารสัตว์ การผลิตมันสำปะหลังของประเทศไทยปี 2555 – 2557 พื้นที่การผลิตลดลงแต่ผลผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2555 พื้นที่เพาะปลูก 9,242,398 ไร่ ผลผลิต อยู่ที่ 29,848,491 ตัน ปี 2556 พื้นที่เพาะปลูก 9,037,273 ไร่ ผลผลิต 30,227,642 ตัน และในปี 2557 พื้นที่เพาะปลูกลดลงเหลือ 8,976,866 ไร่ ผลผลิต 30,022,062 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557)...นายบุญชัย ศรีชัยขงพานิช ประธานคณะสำรวจสถานะการผลิตและการค้ามันสำปะหลัง กล่าวว่า ฤดูกาลผลิต 2557/58 ปีนี้ไทยจะมีผลผลิตมันสำปะหลังรวม 31.2 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 3% มีพื้นที่ปลูกรวม 8.8 ล้านไร่ มีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 3.5 ตัน ซึ่งคาดว่าจะส่งออกมันเส้นและมันอัดเม็ดได้ 7.7 ล้านตัน สูงสุดเป็นประวัติการณ์ และส่งออกแป้งมัน 1.57 ล้านตัน โดยจีนเป็นตลาดสำคัญ อำเภอเราวัณมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ปี 2556/2557 ทั้งหมด 19,349 ไร่ ในปี 2557/2558 มีพื้นที่ปลูกทั้งหมด 15,210 ไร่ (<http://www.manager.co.th/iBizChannel>)

สำนักงานเกษตรอำเภอเราวัณได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง มีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรได้รับเทคนิคการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังต่อไร่ การเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การดูแลรักษาและกำจัดศัตรูพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรได้รับความรู้เทคนิคและการจัดการที่ถูกวิธีเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ ปัจจุบันพื้นที่ในเขตอำเภอเราวัณที่เป็นพื้นที่ทำการเกษตรได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการทำการเกษตรจากการปลูกมันสำปะหลังและข้าวไปเป็นการปลูกอ้อยเป็นส่วนใหญ่เพราะมีโรงงานรับซื้ออ้อยในพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาส่งเสริมการผลิตอ้อย จึงทำให้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังลดลง

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังอำเภอเราวัณ จังหวัดเลย เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน พัฒนาส่งเสริมให้การสนับสนุนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง สามารถลดต้นทุนการผลิต รู้จักการเลือกพื้นที่ปลูก การคัดเลือกพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวอย่างถูกวิธี และเทคนิคใหม่ๆ ในการผลิตมันสำปะหลัง มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการปลูกมันสำปะหลังที่มีความยั่งยืนต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง
3. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง
4. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย จำนวน 524 ราย โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตร ของ Taro Yamane (1973) โดยให้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 227 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วยเนื้อหาประเด็นหลัก ได้แก่ (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (3) สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (4) ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของประเด็นความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เท่ากับ 0.803 และทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ มาวิเคราะห์โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง

1.1 ข้อมูลพื้นฐานสังคมของเกษตรกร เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.77 ปี เกษตรกรสองในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.49 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้ำนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และมีประสบการณ์ในการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ยแล้ว 8.81 ปี เกษตรกรมีสื่อในหมู่บ้านส่วนใหญ่จากผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน และมีสื่อในครอบครัวส่วนใหญ่จากโทรทัศน์ สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลังเกษตรกร จำแนกได้ 4 แหล่ง คือ (1) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อบุคคล ส่วนใหญ่ได้จากเพื่อนบ้าน (2) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อกลุ่ม ส่วนใหญ่ได้จากศูนย์เรียนรู้ต่างๆ และผู้นำชุมชน (3) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อมวลชน ส่วนใหญ่ได้จากโทรทัศน์ (4) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารที่เป็นสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ได้จากเฟชนัก โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลังจากแหล่งข้อมูลข่าวสารจาก 4 แหล่ง อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.87 คน ลักษณะถือครองที่ดินส่วนมากเป็นของตนเอง มีพื้นที่ผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 15.36 ไร่ ผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 3822.78 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 3269.69 บาทต่อไร่ รายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 120,389.43 บาทต่อครัวเรือน

2. ระดับความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการผลิตมันสำปะหลัง ในระดับมากที่สุด รองลงมาเกษตรกรสองในสามมีความรู้ในการผลิตในระดับมาก และเกษตรกรส่วนน้อยมีความรู้ในการผลิตในระดับปานกลาง โดยเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตมันสำปะหลัง เฉลี่ย 17.62 คะแนน

3. สภาพการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

เกษตรกรหนึ่งในสาม ร้อยละ 38.3 นิยมใช้พันธุ์ของ 5 ในการผลิต ร้อยละ 41.1 มีลักษณะดินที่ปลูกมันสำปะหลัง เป็นดินร่วน ร้อยละ 77.1 มีการปรับปรุงดินก่อนปลูก เกษตรกรร้อยละ 90.3 นิยมปลูกแบบยกร่อง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 70.9 มีการไถเตรียมดินถึง 2 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 72.2 ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูก โดยส่วนน้อยเกษตรกรร้อยละ 19.8 จะตรวจวิเคราะห์ดินกับกรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรกรเกือบทั้งหมดร้อยละ 93.4 นิยมเก็บท่อนพันธุ์ไว้ปลูกเอง เกษตรกรร้อยละ 61.2 ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ร้อยละ 67.4 มีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้งใน 1 ฤดูปลูก เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีการกำจัดวัชพืช โดยร้อยละ 86.36 ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช โดยร้อยละ 67.0 มีกำจัดวัชพืช 2 ครั้งต่อ 1 ฤดูปลูก เกษตรกรร้อยละ 44.1 มีการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง เมื่ออายุ 10 เดือน ร้อยละ 51.1 มีการขนส่งมันสำปะหลังไปขายโดยใช้รถอีแต่น ร้อยละ 99.1 มีการขายมันสำปะหลังในรูปหัวมันสด เกษตรกรเกือบทั้งหมดร้อยละ 97.4 นิยมนำไปขายที่ลานมันเส้นเอกชน

4. ความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร

โดยภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านเนื้อหาการผลิตมันสำปะหลัง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.96 ทั้งนี้เกษตรกรให้ความสำคัญเรียงลำดับดังนี้ การเตรียมท่อนพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และพันธุ์และการเตรียมพื้นที่ เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.01 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ส่งเสริมแบบกลุ่ม ส่งเสริมแบบรายบุคคล ส่งเสริมแบบมวลชน และแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับความต้องการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมการเกษตร อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.82 เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านบริการและอื่นๆ ด้านสนับสนุนปัจจัยการผลิต และด้านการตลาด

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร

5.1 ปัญหา โดยภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 2.27 ประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริม ประเด็นปัญหารองลงมา คือ ด้านเนื้อหาการผลิตมันสำปะหลัง และประเด็นปัญหาน้อยสุด คือ วิธีการส่งเสริมการเกษตร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

5.2 ข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการให้มีการแนะนำเทคนิคในการผลิตมันสำปะหลัง การเตรียมดิน วิธีการปรับปรุงดินก่อนปลูก การเตรียมท่อนพันธุ์ การดูแลรักษาต้นมันสำปะหลังทุกขั้นตอน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแนะนำพันธุ์มีผลผลิตสูงเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ด้านทานโรคและแมลง มีเปอร์เซ็นต์แป้งสูงและดี มีการส่งเสริมให้การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ มีการรวมกลุ่มเพื่อรับความรู้และมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน สามารถต่อรองสินค้ากับพ่อค้าได้ และให้มีการศึกษาดูงานตามศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านข่าวสารต่างๆ ให้ทั่วถึง และรัฐควรมีการประกันราคาผลผลิต สนับสนุนปัจจัยในการผลิต สนับสนุนแหล่งทุนให้มากขึ้นโดยรัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือในการจัดการสินเชื่อเพื่อการผลิตแก่เกษตรกร

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานของเกษตรกร จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรที่ปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.49 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และมีประสบการณ์ในการผลิตเฉลี่ย 8.81 ปี จำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.87 คน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ นายธนพัทธ์ น้อยเพ็ง (2550) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังเป็นพืชพลังงานทดแทนแก่เกษตรกร อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44.86 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นสมาชิกลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ มีประสบการณ์ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 8.46 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.02 คน มีจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 2.33 คน ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของสังคมชนบทไทย ที่เชื่อว่าเพศชายเป็นผู้นำครอบครัว มีอายุอยู่ในวัยทำงาน มีความพร้อมที่จะรับเทคโนโลยีความรู้ใหม่ๆ ด้านการผลิตการเกษตร ได้ดีกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมักอยู่ที่บ้านทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ส่วนการเป็นสมาชิกลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ช่วยทำให้เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร และแรงงานในภาคการเกษตรของแต่ละครัวเรือนมีน้อยเนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนนิยมไปประกอบอาชีพค้าขาย ได้แก่ ขายล็อตเตอรี่ ซึ่งมีรายได้

2. การมีสื่อของเกษตรกร การมีสื่อในหมู่บ้าน จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสื่อจากผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน รองลงมาคือจากหอกระจายข่าว การมีสื่อในครอบครัว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสื่อในครอบครัวจากโทรทัศน์ รองลงมาคือในครอบครัวจากวิทยุกระจายเสียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ นางสาวสุจิตรา นิธิยานันท์ (2555) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาบ้านหนองสาหร่าย ตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม สื่อในหมู่บ้าน พบว่า ในหมู่บ้านของเกษตรกรมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านและมีผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ส่วนสื่อในครอบครัวเกษตรกรส่วนใหญ่มีโทรทัศน์ รองลงมาเป็นวิทยุ และวีซีดี/ดีวีดี ทั้งนี้แต่ละหมู่บ้านมีผู้นำด้านการเกษตรซึ่งแต่งตั้งจากหน่วยงานของรัฐ และเป็นผู้ที่ได้รับข่าวสารด้านการเกษตรจากทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาโดยตรงและได้มาประชาสัมพันธ์โดยผ่านหอกระจายข่าวในแต่ละหมู่บ้านทำให้เกษตรกรได้รับสื่อจากผู้นำและหอกระจายข่าวมากที่สุด ส่วนสื่อในครอบครัว ที่ทุกครอบครัวมี ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ซึ่งถือเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมมากมาย เป็นแหล่ง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บันทึก ให้ทั้งความรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างไม่จำกัด เป็นสื่อที่เข้าถึงผู้คนทุกเพศทุกวัยทุกสถานที่ทุกเวลาทุกเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคม ปัจจุบันทุกครอบครัวมีสื่อชนิดนี้

3. แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลัง จากแหล่งสื่อบุคคล จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ได้จากเพื่อนบ้าน รองลงมาได้จากผู้นำชุมชน ได้จากเจ้าหน้าที่รัฐ ได้จากปราชญ์ชาวบ้าน/เกษตรกรปราชญ์ ได้จากอาสาสมัครเกษตร และส่วนน้อยได้จากเจ้าหน้าที่เอกชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ นางสาวสุจิตรา นิธิยานันท์ (2555) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำนาบ้านหนองสาหร่าย ตำบลพนอม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม จากข้อมูลข่าวสารเรื่องพันธุ์ข้าว พบว่า เกษตรกรรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านมากที่สุด รองลงมาจากผู้นำ และน้อยสุดเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากเพื่อนบ้านมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน สามารถพูดคุยกันได้เลย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ทันที ส่วนผู้นำต้องมีการประชุมหรือประชาสัมพันธ์ถึงจะสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐถ้าไม่เข้าไปพบปะส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์ผ่านตัวแทน เกษตรกรก็ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้

4. แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลัง จากแหล่งกลุ่ม จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ได้จากศูนย์เรียนรู้ต่างๆ และ ผู้นำชุมชน รองลงมาได้จากการอบรม/สาธิต การฝึกปฏิบัติ และส่วนน้อยได้จากทัศนศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นางสาวกวิตา ศรีธรรมย์ (2556) ศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักชีฝรั่งของเกษตรกรในอำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม พบว่า ความต้องการส่งเสริมการผลิตผักชีฝรั่งของเกษตรกรแบบกลุ่ม ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การอภิปราย การฝึกอบรม การสาธิต การบรรยาย และการศึกษาดูงานนอกสถานที่และการพบปะในกลุ่ม ตามลำดับ ทั้งนี้เกษตรกรต้องการให้มีการรวมกลุ่ม/ประชุมในการทำกิจกรรมทางการเกษตรส่วนใหญ่ เพื่อสร้างความรู้ภายใต้การร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจและแชร์ข้อมูลทางการเกษตรให้กันและกัน และต้องการให้มีการศึกษาดูงาน เพื่อหาแนวทางปฏิบัติจริงให้เกิดผลจากการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนันทพรหทัยศิริ วิริยะสมบูรณ์และคณะ (2555) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในอำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนสื่อกิจกรรมได้รับน้อยที่สุดคือ การศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา เนื่องจากเกษตรกรไม่ทราบสถานที่จะไปดูงานจึงทำให้การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมดังกล่าวมีน้อยมาก รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดงบประมาณที่จะนำเกษตรกรไปศึกษาดูงาน

5. แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลัง จากแหล่งสื่อมวลชน จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ได้จากโทรทัศน์ รองลงมา ได้จากหอกระจายข่าว ได้จากวิทยุทั่วไป ได้จากนิทรรศการ/การจัดงาน ได้จากหนังสือพิมพ์ ได้จากวีดิทัศน์ (VCD) และ ได้จากสมาร์ตโฟน และจากแหล่งเทคโนโลยีสารสนเทศส่วนใหญ่ได้จาก เฟซบุ๊ก ได้จากอินเทอร์เน็ต ได้จากไลน์ ได้จากเว็บไซต์ และส่วนน้อยได้จากโปรแกรม/แอปพลิเคชันซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นายชานน วัฒนวงศ์ (2556) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง เกษตรกรมีความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรระดับมาก จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านช่องทางโทรทัศน์ รองลงมา การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านช่องทางวิทยุ และน้อยสุด โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต วิดีโอ ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ตลอดจนไม่ถนัดในการเรียนรู้และการใช้คอมพิวเตอร์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

6. สภาพทางเศรษฐกิจ จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีลักษณะถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นของตนเอง ถึงร้อยละ 57.3 มีพื้นที่ผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 15.36 ไร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นายอำนาจ บุญแนะ (2556) ศึกษาความต้องการการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอยะวดี จังหวัดอุตรดิตถ์ เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังส่วนใหญ่เป็นของตนเอง และมีจำนวนพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังเฉลี่ย 19.55 ไร่ เนื่องจากอำเภอยะวดีเป็น ที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในเขต ป่าสงวน บางพื้นที่ที่ยังคงเป็น สปก, ก.บ.ท.5 หรือที่ดินที่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้อง เกษตรกรจึงมีความยุ่งยากในการขาย อีกทั้ง คนส่วนใหญ่ในอำเภอยะวดี เป็นกลุ่มคนที่ เคลื่อนย้ายถิ่นฐานหรืออพยพมาจากแหล่งอื่น เช่น อุบลราชธานี มหาสารคาม ขอนแก่น และหนองบัวลำภู จึง ยังคงมีความหวงแหนในพื้นที่ทำกินของตนอยู่ ไม่คิดที่จะย้ายที่อยู่และเกษตรกรยังคงมีอาชีพหลักคืออาชีพ เกษตรกรรม

ผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ย 3822.78 กิโลกรัมต่อไร่ มากกว่าผลผลิตเฉลี่ยของจังหวัดเลย 3,578 กิโลกรัม ต่อไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย , 2556) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพพื้นที่ในเขตอำเภอยะวดี จังหวัดเลย มี สภาพดินที่ยังคงอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายของภูมิประเทศ สามารถปลูกพืชได้หลากหลายชนิด เช่น มัน สำปะหลัง ข้าวโพด ยางพารา และ อ้อยโรงงาน จึงยังคงเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันกันผลิตพืชแต่ละชนิดเพื่อให้ได้ ผลผลิตสูง หรืออาจเป็นเพราะเกษตรกรในการวิจัยเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิต เมล็ดพันธุ์พืชรองรับประชาคมอาเซียน มันสำปะหลัง ปี 2558 จึงทำให้ได้รับผลผลิตสูงกว่าผลผลิตเฉลี่ยของ เกษตรกรทั่วไป

7. ความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้มาก ที่สุด รองลงมาเกษตรกรไม่ถึงหนึ่งในสามมีความรู้มาก และเกษตรกรส่วนน้อยมีความรู้ปานกลาง เนื่องจาก เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมันสำปะหลังจากแหล่งสื่อต่างๆ ในหมู่บ้านและในครอบครัว และมีประสบการณ์ใน การปลูกมันสำปะหลังหลายปี มีบางข้อจากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรตอบได้น้อยที่สุด ได้แก่ เรื่องการเตรียม ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรยังขาดเทคนิคในเรื่องการเลือกพื้นที่และการเตรียม พื้นที่ปลูกให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรเอง และไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูก เพื่อใส่ปุ๋ยให้ เหมาะสมกับสภาพดิน และยังขาดการเตรียมแปลงปลูกให้เหมาะสมกับสายพันธุ์ ซึ่งรัฐต้องให้การส่งเสริมในเรื่อง ของเทคนิคความรู้ใหม่ๆ ในการผลิตมันสำปะหลังตั้งแต่การเลือกสายพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่การเตรียม ท่อนพันธุ์การพื้นที่สำหรับปลูกและการดูแลรักษาต้นมันสำปะหลังแก่เกษตรกร

8. สภาพการผลิต จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรหนึ่งในสามปลูกมันสำปะหลัง พันธุ์ของ 5 ซึ่งเป็น พันธุ์ที่ให้ผลผลิตหัวมันสดสูง เปอร์เซ็นต์แป้งสูง ผลผลิตหัวมันแห้งสูง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี มีความ งอกดี เอกสารประกอบการฝึกอบรม โครงการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ ปี 2557 กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง (สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย, 2557) มีลักษณะดินที่ปลูกมัน สำปะหลังส่วนใหญ่ เป็นดินร่วน มีการปรับปรุงดินก่อนปลูก เกษตรกรนิยมปลูกแบบขร่อ โดยมีการไถเตรียม ดินถึง 2 ครั้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจวิเคราะห์ดินก่อนปลูก เกษตรกรส่วนน้อยตรวจวิเคราะห์ดินกับกรม ส่งเสริมการเกษตร นิยมเก็บท่อนพันธุ์ไว้ปลูกเอง สูตรปุ๋ยที่เกษตรกรมากกว่าครึ่งใช้ คือ สูตร 15-15-15 การใส่ปุ๋ย 2 ครั้งใน 1 ฤดูปลูก ซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2555) ได้กล่าวถึง การใส่ปุ๋ย คือ ใส่ปุ๋ยเคมีที่มี

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

อัตราส่วน N:P:K 2:1:2 ในทางปฏิบัติแนะนำให้ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ มีการกำจัดวัชพืช โดยใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช โดยกำจัดวัชพืช 2 ครั้งต่อ 1 ฤดูปลูก มีการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลัง เมื่ออายุ 10 เดือน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการเกษตร (2556) อธิบาย อายุเก็บเกี่ยว ที่เหมาะสมประมาณ 10-12 เดือน ในสภาพไร่ ไม่ควรเก็บเกี่ยวอายุเกิน 10 เดือน เพราะจะมีเส้นใยมาก และในสภาพสวน ควรเก็บเกี่ยวอายุ 8 เดือน ซึ่งจะให้คุณภาพดี เปอร์เซ็นต์แป้งสูง มีการขนส่งมันสำปะหลังไปขายโดยใช้รถอีแต่น มีการขยมันสำปะหลังในรูปหัวมันสด นิยมนำไปขายที่ลานมันเส้นเอกชน

9. ความต้องการส่งเสริม จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมด้านเนื้อหาการผลิตมันสำปะหลัง ได้แก่ การเตรียมท่อนพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และพันธุ์และการเตรียมพื้นที่ตามลำดับ เนื่องจากสภาพการผลิตมันสำปะหลังในปัจจุบันมีการแข่งขันกับพืชชนิดอื่นอย่างสูง เช่น อ้อยโรงงาน ยางพารา ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของเกษตรกรรายใหม่ ๆ เนื่องจากมีโรงงานอ้อยและโรงงานรับซื้อยางพาราขนาดใหญ่มาตั้งอยู่ใกล้พื้นที่อำเภอเอราวัณ เกษตรกรจึงต้องการให้มีการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการผลิตเพื่อแข่งขันกับพืชคู่แข่งได้ รองลงมา เกษตรกรมีความต้องการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ด้านบริการและอื่นๆ ด้านสนับสนุนปัจจัยการผลิต และด้านการตลาด ตามลำดับ การต่อเนื่องของการทำงานเป็นสิ่งสำคัญของการผลิตพืช ต้องมีการติดตามงานจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม มีการหาแหล่งสินเชื่อ ประสานแรงงาน รัฐให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต เช่น ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่ให้ผลผลิตสูง เหมาะกับสภาพแวดล้อม ทนโรคและแมลง มีการสนับสนุนสารเคมีแช่ท่อนพันธุ์ในกรณีที่เกิดพื้นที่เกิดโรคระบาดและเกษตรกรไม่สามารถป้องกันได้ สำคัญที่สุด คือ รัฐมีการประกันราคามันสำปะหลัง หาแหล่งรับซื้อ สุดท้ายเกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง ได้แก่ ส่งเสริมแบบกลุ่ม ส่งเสริมแบบรายบุคคล และส่งเสริมแบบมวลชนตามลำดับ สิ่งที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดสำหรับวิธีการส่งเสริมของเกษตรกร จากผลการศึกษา พบว่า วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ในด้านการผลิตมันสำปะหลังโดยให้มีการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานเพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการผลิต วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคลต้องการจากปราชญ์ชาวบ้านโดยมีความต้องการรับการส่งเสริมแบบมวลชนทางวิทยุหอกระจายข่าว

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้ ทำให้ทราบความต้องการการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1 ด้านเนื้อหาวิชาการการผลิตมันสำปะหลัง จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรต้องการการส่งเสริมเนื้อหาด้านการผลิตมันสำปะหลังอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรจัดให้มีการฝึกอบรมในประเด็น การเลือกพื้นที่ การเตรียมดิน การเตรียมท่อนพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ซึ่งจะทำให้เกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังมีความรู้เรื่องการผลิตมันสำปะหลังมากขึ้น จากข้อเสนอแนะนี้สามารถส่งผลให้การผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรได้ทั้งคุณภาพและปริมาณ และสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

1.2 ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลัง จึงควรมีเกษตรกรปราดเปรื่องหรือปราชญ์ชาวบ้านหรือผลักดันให้มีตัวแทนเกษตรกรในหมู่บ้านเพื่อให้เป็นผู้เผยแพร่ความรู้ในการผลิตแก่เกษตรกรในหมู่บ้านนั้นๆ เพราะเกษตรกรจะให้ความเชื่อมั่นหรือเชื่อถือผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการผลิตมันสำปะหลังมากกว่าบุคคลอื่น มีการเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นรายบุคคล มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางหอกระจายข่าวโดยผู้นำเกษตรกรหรือผู้นำในหมู่บ้าน มีการจัดทำสื่อหรือเอกสารแผ่นพับ/คู่มือแจกให้แก่เกษตรกร ให้มีจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต่างๆ สำหรับใช้ประชุมหรือจัดอบรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ โดยจัดทำแปลงสาธิต/แปลงเรียนรู้ และมีการจัดทัศนศึกษาและดูงานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตมันสำปะหลังให้กับเกษตรกร

1.3 ด้านการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริม จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ให้ข้อเสนอแนะในด้านการสนับสนุนภายหลังการส่งเสริมมันสำปะหลัง คือ ต้องการสนับสนุนปัจจัยในการผลิตและขาดความรู้ในด้านการผลิตอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรปฏิบัติดังนี้

1.3.1 ด้านปัจจัยการผลิต หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการผลิตหรือใช้ข้อมูลในการพิจารณาสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังต่อไป

1.3.2 ให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านส่งเสริมการเกษตรติดตามให้คำแนะนำกับเกษตรกรผู้ผลิตมันสำปะหลังอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดปัญหาขึ้น เกษตรกรจะได้แก้ปัญหาได้ทันเวลา

2. เกษตรกร

2.1 ควรมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิตมันสำปะหลัง เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาของเนื้อหาการผลิตด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม เกษตรกรมีปัญหาได้แก่ ขาดการรวมกลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มขายสินค้าและสามารถต่อรองราคาสินค้ากับผู้รับซื้อ และยังสามารถช่วยกันแก้ปัญหาเมื่อสมาชิกเกิดปัญหาขึ้นก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม อีกทั้งยังขยายกลุ่มต่อไปเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการผลิตมันสำปะหลังได้

2.2 ควรมีการวิเคราะห์ดินก่อนปลูก เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยตรวจวิเคราะห์ดิน ก่อนการปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรควรวิเคราะห์ดินก่อนปลูกเพื่อตรวจสอบธาตุอาหารในดินให้เหมาะสมก่อนปลูกจะได้ช่วยลดต้นทุนในการผลิตได้

2.3 เกษตรกรควรเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งสื่อเทคโนโลยี เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการผลิตมันสำปะหลังจากสื่อเทคโนโลยีในระดับน้อย เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ในการทำการเกษตรของเกษตรกร เกษตรกรต้องมีการเรียนรู้สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัย เช่น เฟซบุ๊ก อินเทอร์เน็ต ไลน์ อื่นๆ ให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัย การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรในแต่ละอำเภอในเขตพื้นที่จังหวัดเลยมีความต้องการการส่งเสริมการเกษตรในการผลิตมันสำปะหลังแตกต่างกันหรือไม่อย่างไรเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ดำเนินการเก็บข้อมูลเฉพาะเกษตรกรปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย เพื่อสรุปผลนำมาวางแผนส่งเสริมที่เหมาะสมต่อไป

3.2 ควรมีการวิจัย การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเลย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในการส่งเสริมการเกษตรต่อไป

3.3 ควรมีการวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มผลผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดเลย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนในการผลิตมันสำปะหลังให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณตามที่ตลาดต้องการส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กวิตา ศรีธรรมย์. (2556). สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตผักชีฝรั่งของเกษตรกร

ในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

กรมวิชาการเกษตร. (2556). ดิน น้ำ และการจัดการปลูกมันสำปะหลัง. สถาบันวิจัยพืชไร่และพืชทดแทน

พลังงาน. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการเกษตร.

กรมส่งเสริมการเกษตร (2555). เอกสารวิชาการ การจัดการศัตรูพืช. สมุทรสาคร: โรงพิมพ์บริษัท ยูไนเต็ด โปรดักชั่น เพรส.

ชานน ถนอมวงศ์. (2556). ศึกษาความต้องการการส่งเสริมและการผลิตมังคุดของเกษตรกรใน อำเภอแกลง

จังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ชนพัต น้อยเพ็ง. (2550). การส่งเสริมการผลิตมันสำปะหลังเป็นพืชพลังงานทดแทนแก่เกษตรกร อำเภอตรอน

จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2557). ตัวแปร ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตร.

ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติเพื่อการส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 6).

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์. (2557). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร. ใน ประมวลชุดวิชาการส่งเสริม

การเกษตรเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 4). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุจิตรา นิธิยานันท์. (2555). ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ทำน้าบ้านหนองสำหรับ

ตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2557). เอกสารประกอบการฝึกอบรม โครงการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจสำหรับ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ปี 2557 กิจกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง. เลข: สำนักงาน เกษตร
จังหวัดเลย.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย. (2557). “รายงานสรุปข้อมูลพื้นฐานทางการเกษตร” สารสนเทศออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.loeidoae.go.th/pageweb/basic.htm>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). “ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร” สารสนเทศออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2558 จาก http://www.oae.go.th/ewt_news.php?nid=13577

อำนาจ บุญณะ. (2556). ศึกษาความต้องการการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอไชยวาน จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี).

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2557). “คาดปี 57/58 ราคาหัวมันสดขึ้น หลังรัฐไม่มีสต็อก และผู้ผลิตต้องแย่งกันซื้อ” สารสนเทศออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558 จาก <http://www.manager.co.th/iBizChannel>

Yamane, Taro. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. 3rd ed. New York : Harper International Edition.

